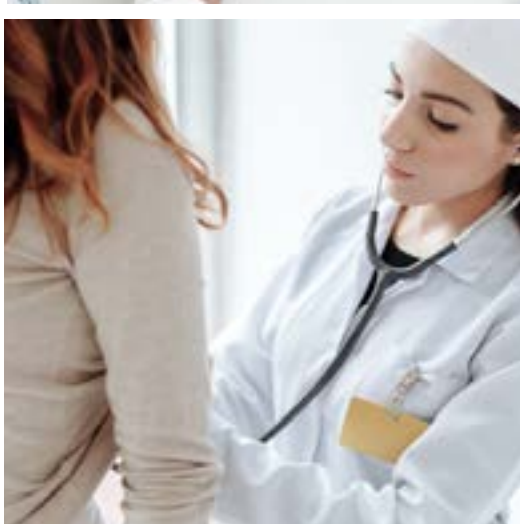
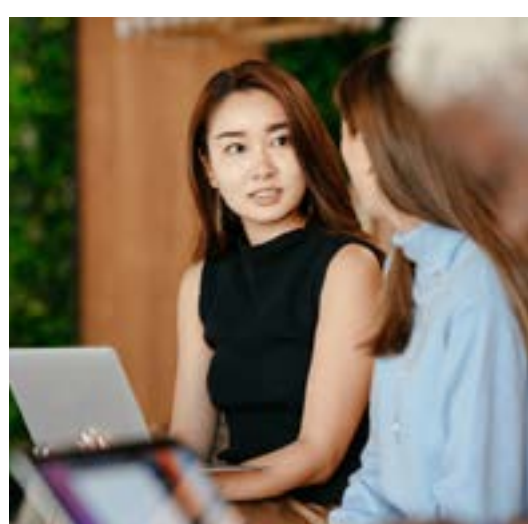

POSLOVI BUDUĆNOSTI

promocija mogućnosti za
obrazovanje odraslih

OBRAZOVANJE ODRASLIH U BPK GORAŽDE

Katalog "Poslovi budućnosti" - promocija mogućnosti za obrazovanje odraslih

OKTOBAR 2021. GODINE

UDRUŽENJE ZA LOKALNE RAZVOJNE INICIJATIVE ALDI GORAŽDE

Panorama b.b.
Goražde
BH 73000
Bosna i Hercegovina

aiti@aldi.ba
www.aldi.ba

DVV International – Ured za BiH

Kulovića 8, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

info@dvv-international.ba

Katalog "Poslovi budućnosti" - promocija mogućnosti za obrazovanje odraslih je nastao u okviru projekta „Jačanje mreže vladinih i nevladinih aktera u oblasti obrazovanja odraslih“ koji finansira DVV International - Ured za BiH.

Uvod

Digitalne vještine: izazovi i mogućnosti

Razvoj digitalnih - ili ICT - vještina bio je prioritet politike proteklih godina, s obzirom na brze tehnološke promjene u sektorima i zanimanjima. Ali doprinos digitalnih vještina ide daleko dalje od toga. Digitalne vještine omogućavaju građanstvo u društvima i pokretač su efikasnih i pravednih zelenih i digitalnih tranzicija. Osim određenih sektora i zanimanja (npr. ICT tehničari i ICT profesionalci) koji razvijaju i pružaju digitalna dobra i usluge, digitalne vještine sve više postaju transverzalni zahtjev u svim zanimanjima i sektorima. Pandemija Covid-19 i njeni široki uticaji ubrzali su potražnju za digitalnim vještinama u mnogim zanimanjima, posebno onima koji nisu ICT. Efikasna upotreba digitalnih vještina pokazala se kao pokretač otpornosti. Oni pomažu radnicima i cijelim organizacijama da se prilagode novoj stvarnosti koju je oblikovala pandemija. Naročito u maloprodajnim i uslužnim sektorima, gdje je teško isporučiti proizvode i usluge na daljinu, digitalne vještine mogu potaknuti transformaciju poslovnih modela i pomoći u izbjegavanju otpuštanja i bankrota. Digitalne vještine su također omogućile nastavak pružanja javnih i privatnih usluga. Zahvaljujući njima, mnogi radnici kojima digitalne vještine nisu bile kritične prije pandemije (na primjer, nastavnici, službenici i drugi kancelarijski poslovi), mogli su se prebaciti na rad na daljinu u osnovi preko noći. Sve veći značaj digitalnih vještina i znanja u online oglasima za posao tokom 2020. godine znak je napredovanja digitalizacije radnog mjesta.

Potražnja za znanjem o poslovnim ICT sistemima i aplikacijama, alatima za razvoj i konfiguraciju softvera i weba i za analizu podataka činila je otprilike polovinu rasta potražnje za vještinama. Rastuća digitalizacija radnog mjesta, jednom ukorijenjena u poslovne modele i ponašanje kupaca, može postati trajna, čak i nakon što se pandemija smiri. I dok će neki poslovi na koje digitalne tehnologije neće utjecati, digitalizacija će nastaviti oblikovati vještine, zadatke i poslove. Jačanje digitalnih kompetencija je prioritetna oblast i za zemlje članice EU i za zemlje kandidate.

Tehnološke inovacije i digitalizacija imaju potencijal da fundamentalno transformišu učenje - ne samo opremanjem stanovništva digitalnim vještinama da rade i budu aktivni građani, već i poboljšanjem pristupa učenju, kao što nam je pokazala pandemija Covid-19.

Lokalni kontekst

Na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (BPKG), na kojem djeluje lokalno partnerstvo, tržište rada se rapidno mijenja. Prije pandemije COVID-19 tržište rada je bilježilo dobre performanse sa stabilnom stopom rasta zaposlenosti koja je tokom 2019. prešla nivo iz 1991. Ipak, visoke stope zaposlenosti su koegzistirale sa važnim problemima sa kojima se tržište rada u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde susretalo kao što su ubrzana migracija mlade i stručne radne snage EU, nejednakosti vještina, zaposlenosti i platama u relaciji sa genderom i godinama starosti. Ključni stakeholderi u oblasti zapošljavanja (poslodavci, javne službe za zapošljavanje, obrazovni provajderi i poslovne razvojne organizacije) igraju ključnu ulogu u održavanju tražioca posla da naprave uspješnu tranziciju ka zaposlenosti i/ili kvalitetnijim radnim mjestima. Međutim, pred ovim akterima stoji veliki izazov kako se prilagoditi promjenama koje je donijelo "novo normalno" kada su trenutne norme politika tržišta rada zastarjele.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde se i pored velikih iskoraka na poboljšanju stanja na tržištu rada i dalje suočava sa velikim jazom između potražnje za vještinama i njihove ponude na tržištu rada i još uvijek je daleko od pronalaska adekvatnog odgovora na „križu vještina“. Lokalna industrija, koja zapošljava većinu radne snage je u potpunosti izvezno orijentisana i globalno integrisana i pod ogromnim je pritiskom kako ići u korak sa modernizacijom i transformacijom koja se dešava u globalnim okvirima. Jedan od ključnih izazova lokalne industrije je kako poboljšati vještine radne snage kako bi povećale svoju konkurentnost i produktivnost. Sa druge strane, lokalni sistem obrazovanja odraslih treba dodatnu podršku kako bi se odgovorilo na veliki niz potreba koje imaju polaznici, poslodavci idruštvo. Lokalno partnerstvo BPK Goražde trenutno ulaže ogromne napore za provođenje boljeg i stalnog praćenja i vrednovanja kretanja na tržištu rada općenito, kako bi se učinkovito reagovalo na promjene i izazove na tržištu rada.

Potrebno je inovirati postojeći model partnerske saradnje u provođenju programa za aktivaciju i integraciju nezaposlenih osoba u tržište rada koji će biti bolje usklađeni sa potrebama korisnika, dijeliti resurse partnera pronalaženjem adekvatnih odgovora na izazove promjena koje se događaju u svijetu rada.

Ovaj katalog predstavlja **20 zanimanja**, grupisana prema nivou obrazovanja na sljedeći način: bez formalnog obrazovanja; diploma srednje škole; diploma bachelora, magistarske i doktorske diplome. Osim toga, katalog sadrži kratak opis svakog zanimanja, neophodne ključne vještine, koje će biti najtraženije u budućnosti.

TEHNOLOGIJE

Programer softvera

Programer softvera je u proteklih 10 godina na prvom mjestu ljestvice najtraženijih zanimanja, kako u BiH, tako i u EU i globalno, i sigurno je da se potrebe za njima neće smanjivati.

Programeri softvera izmišljaju tehnologije koje ponekad uzimamo zdravo za gotovo. Na primjer, ta aplikacija koja vas svakog jutra budi i izvlači iz dubokog sna? Programer softvera pomogao je u tome. A kad uđete u ured i uključite računar, klikate i listate društvene mreže, muziku i svoj lični kalendar, programeri softvera su također imali veliku ulogu u oblikovanju toga.

Najbolji programeri softvera kreativni su i imaju tehničku ekspertizu za provođenje inovativnih ideja. Programeri softvera, također, provjeravaju postoje li greške u softveru. Iako posao uključuje iznimnu koncentraciju i sate neprekinutog vremena, programeri softvera moraju saradivati s drugima, uključujući kolege programere, menadžere ili klijente. Programeri su često prirodni rješavatelji problema koji posjeduju jake analitičke vještine i sposobnost razmišljanja izvan okvira.

Šta rade PROGRAMERI SOFTVERA ?

- Analiziraju potrebe korisnika, a zatim dizajniraju i razvijaju softver koji će zadovoljiti te potrebe
- Preporučuju nadogradnju softvera za postojeće programe i sisteme korisnika
- Dizajniraju svaki komad aplikacije ili sistema i planiraju kako će ti dijelovi raditi zajedno
- Prave različite modele i dijagrame koji programerima prikazuju programski kod potreban za aplikaciju
- Osiguravaju da program nastavi normalno funkcionirati kroz održavanje i testiranje softvera

Kako postati programer softvera?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA:
Programeri softvera najčešće diplomiraju informatiku i računarstvo

STEKNITE PRAKTIČNO ISKUSTVO:
Poslodavce često privlače kandidati sa praktičnim iskustvom.

STEKNITE ZVANJE MAGISTRA:
Neki poslodavci preferiraju programere sa visokom stručnom spremom.

BODOVNA KARTICA	6.4
Plata	6.8
Tržište	6
Budući rast	8
Stres	8
Životni balans	10

KLJUČNE VJEŠTINE

- analitičke sposobnosti
- komunikacijske vještine
- kreativnost
- orijentisanost na detalje
- međuljudske vještine
- vještine rješavanja problema

TEHNOLOGIJE

Analitičar i tester za osiguranje kvaliteta

Kako postati Analitičar i tester za osiguranje kvaliteta?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA ILI MAGISTRA iz softverskog dizajna, inženjeringa ili informatike

STEKNITE PRAKTIČNO ISKUSTVO Budite u toku s trenutnim trendovima i najnovijim dostignućima

STEKNITE RAZUMIJEVANJE METODOLOGIJA, alata i procesa za osiguranje kvaliteta softvera, poznavanje SQL-a i skriptiranja, radno iskustvo u razvoju softvera i osiguranje kvaliteta softvera

Važnost testiranja softvera i osiguranja kvaliteta je od velike vrijednosti u ciklusu razvoja softvera. Oba procesa usavršavaju cijeli proces, osiguravaju vrhunski kvalitet proizvoda, smanjuju troškove održavanja i pružaju bolju upotrebljivost i poboljšanu funkcionalnost.

Analitičari i tester za osiguranje kvaliteta softvera dizajniraju i izvode softverske testove kako bi identificirali probleme i naučili kako softver radi. Kao dio svog testiranja, ovi radnici dokumentiraju i prate potencijalne nedostatke ili rizike softvera. Oni, također, procjenjuju njegovu upotrebljivost i funkcionalnost kako bi identificirali poteškoće koje bi korisnik mogao imati. Nakon završetka testiranja, izvještavaju o rezultatima razvojne programere softvera ili weba i pregledaju načine rješavanja problema koje su pronašli.

Nakon što je program objavljen korisniku, programer može izvršiti nadogradnju i održavanje. Analitičari i ispitivači osiguranja kvaliteta provode ručne i automatizirane provjere kako bi pronašli greške i probleme s upotrebljivošću nakon objavljivanja softvera i nakon nadogradnje ili održavanja.

Šta rade Analitičari i tester za osiguranje kvaliteta ?

- Kreiraju planove testiranja, scenarije i procedure za novi softver
- Identificiraju rizike projekta i preporučuju korake za smanjenje tih rizika
- Provode testiranje softvera, koristeći ručne ili automatizirane programe i istraživačko testiranje, te ocjenjuju rezultate
- Dokumentiraju i prijavljuju greške ili probleme sa softverom
- Pružaju povratne informacije programerima softvera i zainteresiranim stranama u pogledu upotrebljivosti i funkcionalnosti

BODOVNA KARTICA 8.3

Plata	8.2
Tržište	8
Budući rast	8
Stres	6
Životni balans	8

Analitičar i tester za osiguranje kvaliteta mora imati jake vještine u različitim kategorijama:

- inženjering i tehnologija
- matematika i nauke
- verbalna i pismena komunikacija
- rješavanje problema
- rasuđivanje i logika
- praktične vještine

TEHNOLOGIJE

Analitičar podataka

Bilo da se radi o istraživanju tržišta, podacima o prodaji, logistici ili troškovima transporta, svaki posao prikuplja podatke. Analitičari podataka prevode brojeve i podatke na običan jezik kako bi pomogli organizacijama i kompanijama da shvate kako donijeti bolje poslovne odluke.

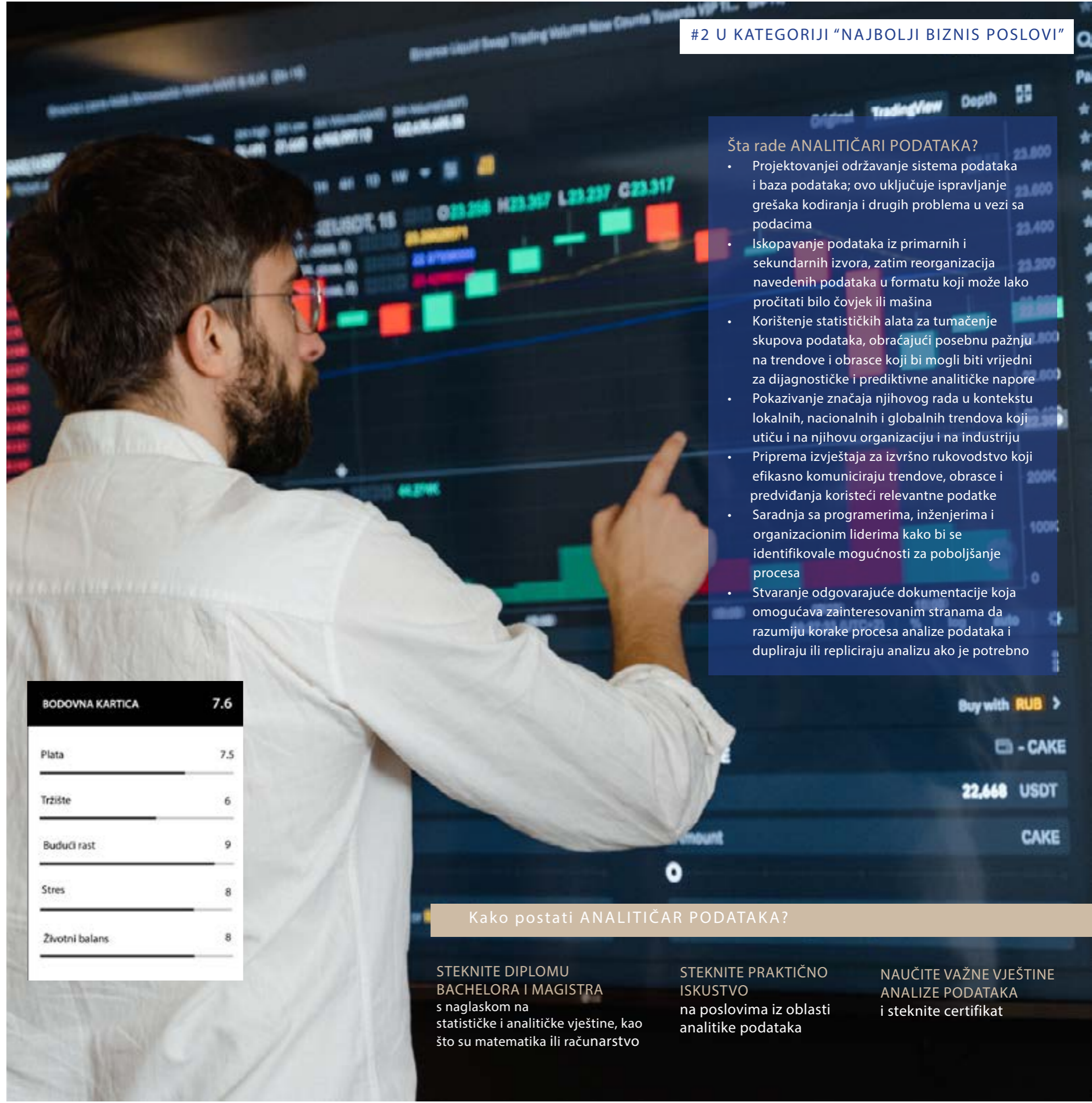
Analitičari podataka prakticiraju nauku o korištenju podataka za donošenje odluka. Oni odlučuju koji su im podaci potrebni i kako ih prikupiti, osmišljavaju eksperimente, prikupljaju podatke, analiziraju i tumače podatke i izvještavaju zaključke. Za razliku od većine zanimanja, statistika se može primijeniti na veliki broj polja ili pitanja, poput okoliša, javne sigurnosti, zdravstvene zaštite i sporta.

Svakodnevni posao analitičara podataka varira u zavisnosti od industrije ili kompanije ili vrste analitike podataka koju smatrate svojom specijalnošću. Analitičari podataka mogu biti odgovorni za kreiranje kontrolnih ploča, dizajniranje i održavanje baza podataka veza i sistema za različite odjele u cijeloj svojoj organizaciji koristeći softver poslovne inteligencije, Tableau i programiranje.

Većina analitičara podataka radi sa IT timovima, menadžmentom i/ili naučnicima za podatke kako bi odredili organizacione ciljeve. U većini slučajeva, oni preciziraju trendove, korelacije i obrasce u složenim skupovima podataka i identifikuju nove mogućnosti za poboljšanje procesa. Analitičari podataka također moraju kreirati izvještaje o svojim nalazima i prenijeti sljedeće korake ključnim dionicima.

KLJUČNE VJEŠTINE

- analitičke vještine
- komunikacijske vještine
- vještine logičkog razmišljanja
- matematičke vještine
- vještine rješavanja problema

Šta rade ANALITIČARI PODATAKA?

- Projektovanje i održavanje sistema podataka i baza podataka; ovo uključuje ispravljanje grešaka kodiranja i drugih problema u vezi sa podacima
- Iskopavanje podataka iz primarnih i sekundarnih izvora, zatim reorganizacija navedenih podataka u formatu koji može lako pročitati bilo čovjek ili mašina
- Korištenje statističkih alata za tumačenje skupova podataka, obrađujući posebnu pažnju na trendove i obrasce koji bi mogli biti vrijedni za dijagnostičke i prediktivne analitičke napore
- Pokazivanje značaja njihovog rada u kontekstu lokalnih, nacionalnih i globalnih trendova koji utiču i na njihovu organizaciju i na industriju
- Priprema izvještaja za izvršno rukovodstvo koji efikasno komuniciraju trendove, obrasce i predviđanja koristeći relevantne podatke
- Saradnja sa programerima, inženjerima i organizacionim liderima kako bi se identifikovale mogućnosti za poboljšanje procesa
- Stvaranje odgovarajuće dokumentacije koja omogućava zainteresovanim stranama da razumiju korake procesa analize podataka i dupliraju ili repliciraju analizu ako je potrebno

BODOVNA KARTICA	7.6
Plata	7.5
Tržište	6
Budući rast	9
Stres	8
Životni balans	8

Kako postati ANALITIČAR PODATAKA?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA I MAGISTRA s naglaskom na statističke i analitičke vještine, kao što su matematika ili računarstvo

STEKNITE PRAKTIČNO ISKUSTVO na poslovima iz oblasti analitike podataka

NAUČITE VAŽNE VJEŠTINE ANALIZE PODATAKA i steknite certifikat

TEHNOLOGIJE

Menadžer Informacionih Tehnologija

Menadžeri informacionih tehnologija vodiči su koji pomažu organizacijama da se kreću kroz lavirint koji se uvijek mijenja, a to je savremena tehnologija. Ovi važni zaposlenici pružaju kratkoročne i dugoročne vizije tehnoloških potreba i ciljeva kompanije.

Menadžeri informacionih tehnologija pružaju kratkoročne i dugoročne vizije tehnoloških potreba i ciljeva kompanije.

Koordinacija pitanja vezanih za tehnologiju s najvišim rukovodiocima, planiranje nadogradnje postojećeg softvera ili hardvera i pregovaranje s dobavljačima o servisu trenutnih proizvoda ili kupovini novih uobičajeni su zadaci s kojima se susreću IT menadžeri. IT menadžeri, također, instaliraju i nadograđuju računarski sistem organizacije i štite kancelarijsku mrežu od hakera i zlonamjernog softvera.

Iako su najistaknutiji poslovi u dizajnu računarskih sistema, gotovo svim organizacijama trebaju IT menadžeri, posebno finansijskim i osiguravajućim kompanijama, proizvodnim firmama i saveznm, državnim i lokalnim vlastima. U narednom periodu se očekuje povećana upotreba informacionih tehnologija, što će rezultirati novootvorenim radnim mjestima.

KLJUČNE VJEŠTINE

- analitičke sposobnosti
- komunikacijske vještine
- poslovne vještine
- vještine donošenja odluka
- vještine vođenja
- organizacijske sposobnosti

Šta rade IT menadžeri?

- Analiziraju potrebe za računarima njihove organizacije i preporučuju moguće nadogradnje koje bi najviši rukovodioci trebali razmotriti
- Planiraju i usmjeravaju instalaciju i održavanje računarskog hardvera i softvera
- Osiguravaju sigurnost mreže i elektronskih dokumenata organizacije
- Procijenjuju troškove i koristi od novih projekata i opravdavaju finansiranje projekata najvišim rukovodiocima
- Uče o novim tehnologijama i prate trendove
- Određuju kratkoročne i dugoročne potrebe za osobljem za njihov odjel
- Planiraju i usmjeravaju rad drugih IT stručnjaka, uključujući analitičare računarskih sistema, programere softvera, analitičare informacione sigurnosti i stručnjake za računarsku podršku
- Pregovaraju s dobavljačima kako bi dobili najviši nivo usluge za tehnologiju organizacije

BODOVNA KARTICA		7.4
Plata		9.6
Tržište		8
Budući rast		8
Stres		2
Životni balans		4

Kako postati Menadžer informacionih tehnologija?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA ILI MAGISTRA iz oblasti računarstva, informatike ili poslovne administracije

STEKNITE PRAKTIČNO ISKUSTVO na poslovima vezanim za informatičku tehnologiju (IT).

UNAPRIJEDITE SVOJE VJEŠTINE za potencijalni napredak u karijeri.

KLJUČNE VJEŠTINE

- komunikacijske vještine
- prilagodljivost
- suosjećajnost i empatija
- interpersonalne vještine
- strpljivost

BODOVNA KARTICA		7.0
Plata		7.3
Tržište		8
Budući rast		8
Stres		6
Životni balans		6

Šta rade radni terapeuti?

- Pregledaju anamnezu pacijenata, postavljaju pitanja pacijentima i posmatraju ih kako rade zadatke
- Vrše procjenu stanja i potreba pacijenta
- Razvijaju plan liječenja za pacijente,
- identificirajući specifične ciljeve i vrste aktivnosti koje će se koristiti da pomognu pacijentu da radi prema tim ciljevima
- Pomažu osobama sa različitim invaliditetom da obavljaju različite zadatke, kao što je podučavanje žrtve moždanog udara kako da se obuče
- Pokazuju vježbe
- Pregledaju dom ili radno mjesto pacijenta i, na osnovu pacijentovih zdravstvenih potreba, identificiraju potencijalna poboljšanja,
- Educiraju pacijentovu porodicu i poslodavca o tome kako smjestiti i brinuti se o pacijentu
- Preporučuju posebnu opremu i upućuju pacijente kako da koriste tu opremu
- Bilježe aktivnosti i napredak pacijenata

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Radni terapeut

Radni terapeuti su zdravstveni radnici koji pomažu ljudima da nastave ili zadrže sudjelovanje u raznim zadacima - svojim poslovima, slobodnim i društvenim aktivnostima, kretanju, brizi za sebe i svoj dom i još mnogo toga.

Radni terapeuti rade s pacijentima kako bi izgradili ili obnovili njihove sposobnosti za obavljanje svakodnevnih životnih zadataka. Radna terapija može izgledati vrlo različito ovisno o tome s kakvim se pitanjima pacijent suočava, bilo mentalnim, fizičkim, emocionalnim ili razvojnim. Nakon detaljne procjene pacijenta, terapeut će tada izraditi plan i raditi na tome da mu pomogne u postizanju određenih ciljeva, koji se mogu kretati od jela i kupanja do rada na računaru i održavanja budžeta.

Njihov rad također uključuje i brižljivo vođenje evidencije o napretku pacijenta. Radni terapeuti rade u brojnim različitim okruženjima, kao što su bolnice, rehabilitacijski centri, škole, male medicinske ordinacije i domovi klijenata.

Kako postati RADNI TERAPEUT?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA/MAGISTRA/
DOKTORAT iz oblasti radne terapije

EDUKACIJE, CERTIFIKATI I KONTINUIRANO
USAVRŠAVANJE iz oblasti radne
terapije

ODRZAVANJE I POPRAVKE

Pejzažista i uređivač bašti

"Kancelarija" pejzažista može biti bilo gdje, od rada u nečijem dvorištu na podrezivanju drveća, do zaposlenja u korporaciji s velikim kampusom za održavanje.

Iako se izrazi pejzažista i uređivač bašti ponekad koriste naizmjenično, oni definiraju dva odvojena posla s različitim odgovornostima. Pejzažista se više bavi hortikulturnim održavanjem objekata, dok bi uređivač bašti mogao biti uključen u uklanjanje otpada i uklanjanje snijega.

Oba posla idealna su za ljude koji vole biti na otvorenom, a dobar su poziv i za one koji imaju preduzetnički duh da pokrenu vlastite poslove njegovanja travnjaka i uređenja okoliša.

Radovi pejzažista i uređivača bašti okružuju nas stalno, od njegovanih travnjaka na fakultetima do ukrašenih vrtova u javnim parkovima, botaničkim vrtovima, sportskim terenima, pa čak i na grobljima.

KLJUČNE VJEŠTINE

- fizička izdržljivost
- samo-motivisanost
- vizualizacija

Šta rade pejzažisti i uređivači bašti?

- Radnici na održavanju terena kose, šišaju i gnoje travnjake
- Radnici na održavanju terena osiguravaju da su zemljišta, poslovni prostori, parkovi i urbana infrastruktura atraktivni, uredni i zdravi kako bi se osiguralo ugodno vanjsko okruženje
- Sade novo ukrasno gmlje, cvijeće, biljke
- Savjetuju klijente kako se brinuti o pejzažu
- Nanose pesticide za uklanjanje štetnih insekata

Kako postati pejzažista i uređivači bašti?

OBRAZOVANJE nije posebno uvjetovano za posao uređenja okoliša, i ovo bi mogao biti dobar izbor za nekoga ko želi odmah započeti novu karijeru.

KRATAK PERIOD OBUKE NA RADNOM MJESTU obično je dovoljan da se novozaposleni nauče vještinama koje su im potrebne

ZNANJE/DOZVOLA za radnike koji primjenjuju pesticide ili gnojiva

BODOVNA KARTICA		6.4
Plata		4.4
Tržište		6
Budući rast		9
Stres		10
Zivotni balans		8

KLJUČNE VJEŠTINE

- analitičke vještine
- komunikacijske vještine
- detaljna orijentisanost
- vještine rješavanja problema

TEHNOLOGIJE

Administrator baze podataka

Svakog dana kreiramo procijenjenih 2,5 kvintiliona (to je 1 sa 18 nula, samo za vašu informaciju) bajtova podataka, a ta količina se ubrzava eksponencijalnom brzinom. U protekle dvije godine prikupljeno je više podataka nego u cjelokupnoj ljudskoj istoriji. Pa gdje idu svi ovi podaci?

Bez baze podataka i mogućnosti postavljanja upita u bazu podataka, bilo bi gotovo nemoguće analizirati bilo koji od tih podataka na smislen način. Ovo je zaista uzbudljivo vrijeme u svijetu podataka s novim pristupima prikupljanju podataka, manipulaciji i vrstama baza podataka. Uz to, potrebni su nam vratari i čuvari svih ovih riznica informacija. Grupa koja se najčešće naziva administratorima baze podataka.

Administratori baza podataka (DBA) postavljaju baze podataka u skladu sa potrebama kompanije i osiguravaju da rade efikasno. Također će podesiti, nadograditi i testirati modifikacije baza podataka po potrebi.

Sa informacijama koje su tako lako dostupne u ovoj eri aplikacija, tableta i društvenih medija, podaci su postali novo blago koje organizacije moraju štiti i čuvati. Više nego na bilo koga drugog se oslanja na administratore baza podataka kao na čuvare ovog blaga, koji provode sigurnosne mjere kako bi osigurali da osjetljivi podaci ne padnu u ruke neposlušnih pirata, a istovremeno upravljaju bazama podataka koje pomažu u skladištenju i organizaciji. Posao uključuje rješavanje složenih problema, pa je pažnja prema detaljima bitna osobina u ovoj profesiji, kao i strast za rješavanjem problema.

Komunikacijske vještine su također važne jer DBA često rade kao dio tima s kompjuterskim programerima i menadžerima. Stalno održavanje baze podataka zahtijeva dežurstvo. Ovi stručnjaci su zaposleni u širokom spektru okruženja u javnom i privatnom sektoru, a neki DBA-i rade kao konsultanti u organizacijama.

Šta radi Administrator baze podataka?

- Instaliranje i nadogradnja servera baze podataka i/ili aplikacijskih alata
- Planiranje i dodjela fizičkih zahtjeva sistema baze podataka, kao što su memorija, prostor na disku, mrežni zahtjevi itd
- Modificiranje strukture baze podataka korištenjem informacija koje su dali programeri aplikacija
- Kreiranje korisničkih profila i osiguranje sigurnosti sistema pažljivom dodjelom korisničkih dozvola
- Osiguravanje usklađenosti sa ugovorom o licenci dobavljača baze podataka, uključujući broj instalacija, i brigu o obnavljanju licenci
- Kreiranje strategije sigurnosnog kopiranja i oporavka baze podataka i redovno testiranje sigurnosnih kopija kako bi se osigurala upotrebljivost.
- Nadgledanje tehničke podrške za sisteme baza podataka i povezane aplikacije
- Nadgledanje i optimizacija performansi baze podataka pomoću ručnih ili automatiziranih alata. Ovo su možda najvažniji zadaci DBA

Kako postati administrator baze podataka?

STEKNITE DIPLOMU BACHELORA/MAGISTRA iz kompjuterske i informacione tehnologije ili srodne oblasti

EDUKACIJE ZA RAZUMIJEVANJE JEZIKA BAZA PODATAKA kao što su MySQL administrator baze podataka, Oracle DBA i Microsoft Certified Database Administrator.

CERTIFIKATI I KONTINUIRANO USAVRŠAVANJE zavisno od kompanije u kojoj ste zaposleni

BODOVNA KARTICA	6.5
Plata	7.7
Tržište	8
Budući rast	6
Stres	4
Zivotni balans	6

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Kućni zdravstveni pomoćnik

Zdravstveni pomoćnici u kući pomažu pacijentima kojima je potrebna stalna njega da žive samostalnim životom pomažući im u svakodnevnim aktivnostima, uključujući rutinske zdravstvene potrebe i lične zadatke. Pomažući u osiguravanju cjelokupne dobrobiti pacijenta, igrat ćete ključnu ulogu u održavanju kvaliteta života koji jednostavno nije dostupan u objektima izvan kuće.

Kućni zdravstveni pomoćnici rade više od čišćenja podova i pranja odjeće za pacijente koji nisu u mogućnosti da sami završe poslove.

U nekim slučajevima, oni pedantno upravljaju njegom koja se može kretati od liječenja posjekotina i ogrebotina do klijenata za kupanje. Ovi radnici provode toliko vremena sa svojim pacijentima da, u mnogim slučajevima, postaju kao članovi porodice.

Kućni zdravstveni pomoćnici mogu pružiti neke osnovne zdravstvene usluge - kao što je provjera pulsa, temperature i brzine disanja klijenta ovisno o stanju u kojem rade. Oni također mogu pomoći jednostavnim propisanim vježbama i davanjem lijekova.

Povremeno mijenjaju zavoje ili obloge, daju masaže, njeguju kožu ili pomažu oko proteza i umjetnih udova. Uz posebnu obuku, iskusni kućni zdravstveni pomoćnici također mogu pomoći s medicinskom opremom, kao što su respiratori koji pomažu klijentima da dišu.

KLJUČNE VJEŠTINE

- orijentisanost na detalje
- integritet, pouzdanost i povjerenje
- interpersonalne vještine
- fizička izdržljivost

BODOVNA KARTICA		6,8
Plata	4	
Tržište	6	
Budući rast	10	
Stres	4	
Životni balans	4	

KUĆNI ZDRAVSTVENI POMOĆNICI pružaju sve, od druženja do osnovne zdravstvene pomoći, uključujući:

- kupanje i oblačenje
- lako održavanje (pranje rublja, usisavanje, itd.)
- praćenje lijekova
- kupovina namirnica
- planiranje i priprema obroka
- prevoz do ordinacija i drugih termina
- društvene posjete
- organizacija rasporeda i termina
- fizičke vježbe i vježbe terapije kod kuće

Kako postati kućni zdravstveni pomoćnik?

OBRAZOVANJE

završite srednju školu ili program formalnog obrazovanja

EDUKACIJA/OBUKA/CERTIFIKACIJA

potrebno je proći minimalni nivo obuke i dobiti certifikat iz ove oblasti

TRENING

naučite osnovne sigurnosne tehnike, uključujući kako reagirati u hitnim slučajevima. Osim toga, klijenti imaju svoje preferencije, a pomoćnicima će možda trebati vrijeme da se osposobe za rad s njima

USLUGE / LIČNA NJEGA

Tehničar za nokte

Biti tehničar za nokte je više od poliranja noktiju. Iskoristit ćete svoje umjetničke vještine da stvorite opuštajući "bijeg" za svoje klijente. Ako tražite karijeru koja svakodnevno predstavlja nove izazove i koja vas održava da upoznajete nove ljude, tehničar za nokte bi mogao biti izbor za vas.

BODOVNA KARTICA		6.3
Plata	4	
Tržište	8	
Budući rast	9	
Stres	6	
Zivotni balans	10	

Tehničari za nokte pružaju usluge njege noktiju kupcima u salonima, banjama i berbernicama, dok neki tehničari sami posluju. Tehničari za nokte čiste, turpijaju, skraćuju, glancaju i popravljaju nokte na rukama i nogama. Oni razgovaraju o tretmanima sa klijentima, kao što su nanošenje vještačkih noktiju ili hidratacija ruku i stopala, kao i prodaju dodatnih usluga i proizvoda.

Manikir i pedikir su jedan od rijetkih luksuza bez kojih neke žene i muškarci ne mogu da žive. Nije ni čudo što je američko tržište za usluge noktiju u 2018. godini zabilježilo prihode od oko 8,4 milijarde dolara. U salonima za nokte čistoća je veoma važna. Tehničari za nokte, koji se takođe nazivaju manikirima i pedikirima, čiste i dezinfikuju svoje alate i radni prostor nakon svakog zakazivanja.

Da bi podstakli ponavljanje posjeta mušterijama, manikiri i pedikiristi takođe moraju imati odlične vještine korisničkog servisa i slušati potrebe klijenta

Šta radi tehničar za nokte?

- pruža njegu noktiju
- manikura
- pedikura
- tretmani poput nanošenja akrilnih noktiju
- održava sterilno radno okruženje
- razvija klijentelu i promovira prodaju

Kako postati TEHNIČAR ZA NOKTE?

ZAVRŠITE SREDNJU ŠKOLU

ZAVRŠITE PROGRAM KOZMETOLOGIJE

Ako niste imali program kozmetologije u srednjoj školi, onda ćete ga moći završiti naknadno

DOBIJTE CERTIFIKAT

Morati ćete pokazati znanje o sigurnosti, sanitarnim uvjetima i kako pravilno urediti nokte klijenta.

KONSTANTNO USAVRŠAVANJE I PRAĆENJE TRENDOVA

KLJUČNE VJEŠTINE

- komunikacijske vještine
- vještina vođenja posla
- pouzdanost
- praćenje trendova
- preciznost
- koncentracija

TEHNOLOGIJE

Radnik na održavanju i popravkama

Radnici za održavanje su ključni dio svakog odjela održavanja. Na ovaj ili onaj način, njihovi postupci su odgovorni za održavanje fizičkog okruženja u kojem radimo i živimo. Možemo da kažemo da osoblje za održavanje rijetko dobija pohvale koje zaslužuju. Ipak, ono što rade važno je za osiguranje kontinuiteta poslovanja i operativne izvrsnosti.

Mnogi od neobičnih poslova s kojima bi se radnik na održavanju i popravku mogao pozabaviti zahtijevaju poznavanje kvalificiranih zanata kao što su stolarija i vodoinstalacije.

Volite li odrediti svoje radno vrijeme i raditi manje od tradicionalnog rasporeda? Mnogi radnici na održavanju i popravcima dobivaju široku slobodu da rade samostalno. Pokušavate li izbjeći rutinu? Imate sreće jer profesionalci u ovom području mogu biti pozvani da jednog dana poprave električni problem iznutra, a sljedećeg farbaju ogradu vani.

Šta rade radnici na održavanju i popravkama?

- održavaju i popravljaju mašine, mehaničku opremu i zgrade
- popravljaju ili mijenjaju neispravne električne prekidače, utičnice i prekidače
- pregledaju i dijagnosticiraju probleme i pronalaze najbolji način da ih isprave
- vrše rutinsko preventivno održavanje kako bi osigurali da mašine nastave da rade bez problema
- sastavljaju i postavljaju mašine ili opremu
- planiraju popravke koristeći nacрте ili dijagrame
- rade generalno čišćenje i održavanje zgrada i imanja

KAKO POSTATI RADNIK NA ODRŽAVANJU I POPRAVKAMA?

OBRAZOVANJE

Završite srednju školu i steknite osnovne vještine, koje poslije možete usavršiti kroz trening i obuke

PRAKTIČNA OBUKA

dostupna u mnogim centrima za obrazovanje odraslih. Idealna prilika da naučite zadatke kao što su popravka gipsanih ploča i osnovni vodovod

RADNO ISKUSTVO

Radnici obično počinju posmatranjem i učenjem od kvalifikovanih radnika za održavanje. Počinju obavljanjem jednostavnih zadataka

NAPREDOVANJE

Neki radnici odlučuju da se obuče za jedan određeni zanat, kao što su električari, mehaničari za grejanje i klimatizaciju ili vodoinstalateri, dok neki pokrenu sopstveni posao za popravke

BODOVNA KARTICA 6.0

Plata	4.9
Tržište	8
Budući rast	8
Stres	6
Životni balans	6

KLJUČNE VJEŠTINE

- vještine u pružanju usluga korisnicima.
- spretnost
- vještine rješavanja problema

UGOSTITELJSTVO

Restoranski kuhar

Recept nema dušu. Srce i duša kuhara mijenjaju dobro jelo u ono za pamćenje. U tu svrhu bilo bi teško reći da je neko rođen kao odličan kuhar ili čak i obučen kao takav.

Ako ste duša vođena hranom, priprema jednog zaista dobrog obroka, predstavlja veliko zadovoljstvo.

Ovo zanimanje uključuje više od samo dinstanja i pirjanja. Postati stručan u stilovima kuhanja, tehnikama i sigurnosti hrane zahtijeva obuku, a da ne spominjemo značajno iskustvo. Uobičajeno je učiti dok ste na poslu, ali se preporučuje pohađanje akreditovanog programa kuhanja, posebno za one koji kuhanje žele pretvoriti u karijeru. Također je moguće dobiti certifikat za različite nivoe vještina.

Kuhari obično rade pod vodstvom kuhara, glavnog kuhara ili voditelja ugostiteljskih objekata. Veliki restorani i ugostiteljski objekti često imaju više jelovnika i veliko kuhinjske osoblje. Timovi restoranskih kuhara, koji se ponekad nazivaju pomoćni kuhari ili linijski kuhari, rade na dodijeljenim radnim površinama opremljenim štednjacima, roštiljima, tavama i sastojcima koji su im potrebni za pripremu hrane.

Nazivi poslova često odražavaju glavni sastojak koji kuhari pripremaju ili vrstu kuhanja koju rade, kao što je kuhar za prženje ili kuhar na roštilju. Kuhari koriste raznoliku kuhinjsku opremu, uključujući peći, roštilje, rezače, mlinove i blendere.

Odgovornosti kuhara razlikuju se ovisno o vrsti ugostiteljskog objekta, veličini objekta i razini usluge koja se nudi. Međutim, u svim ustanovama poštuju sanitarne postupke prilikom rukovanja hranom. Na primjer, pohranjuju hranu i sastojke na ispravnim temperaturama kako bi spriječili rast bakterija.

BODOVNA KARTICA		6.0
Plata		4.2
Tržište		4
Budući rast		9
Stres		4
Životni balans		2

Šta radi restoranski kuhar?

- osiguravaju svježinu sastojaka
- vagaju, mjere i miješaju sastojke prema receptima
- peku, kuhaju na pari, roštiljaju ili prže meso, ribu, povrće i drugu hranu
- raspoređuju i ukrašavaju hranu na jelima za posluživanje
- čiste radne prostore, opremu, pribor i suđe
- rukuju i čuvaju hranu i ostale sastojke

Kako postati RESTORANSKI KUHAR?

OBRAZOVANJE

Završite srednju školu ili program formalnog / neformalnog obrazovanja

PRAKTIČNA OBUKA

Kuhari obično uče svoje vještine na poslu. Dužina obuke na radnom mjestu razlikuje se za različite vrste kuhara. Pripravnici općenito prvo uče osnove kuhinje i sigurnost na radnom mjestu, a zatim uče kako rukovati i kuhati hranu.

ISKUSTVO NA RADU

Mnogi kuhari uče svoje vještine kroz radno iskustvo. Početak rada kao pomoćnik u kuhinji ili radnik za pripremu hrane omogućuje kuharima da nauče osnovne vještine, što može dovesti do mogućnosti sticanja iskustva na pozicijama pomoćnog kuhara ili kuhara.

KLJUČNE VJEŠTINE

- paziti na detalje
- spretnost
- fizička izdržljivost
- čulo okusa i mirisa

TEHNOLOGIJE

WEB programer

Rast izgleda za zapošljavanje za web programere je više nego dvostruko veći od svih radnih mjesta. Ovaj ogromni porast potražnje potaknut eksplozijom upotrebe mobilnih uređaja i kontinuiranim prelaskom na poslovne modele e-trgovine nije ni blizu ispunjen, a istraživači predviđaju kontinuirani nedostatak web programera.

Područje web razvoja je u procvatu. Web programer je najtraženiji posao u tehnologiji i jedan od najplaćenijih poslova.

Web programeri su odgovorni za programiranje koda koji govori web stranici kako funkcionira. Oni grade web stranice koje su prilagođene korisniku, što znači da su lake za navigaciju za one koji ih koriste. Oni također grade funkcije unutar web stranice.

Web programeri su upoznati sa tehnologijom i razumiju kako rade računari i web serveri. Također su veoma upoznati sa mnogim softverskim programima, web aplikacijama i jezicima za web programiranje, kao što su jezik za označavanje hiperteksta (HTML), JavaScript (JS), Ruby on Rails i C++...

Web razvoj se može podijeliti na tri dijela: kod koji se izvršava u web pretraživaču i određuje šta će kupci ili klijenti vidjeti kada dođu na web stranicu (skriptiranje na strani klijenta); kod koji se izvršava na web serveru i pokreće mehaniku rada web stranice iza scene (skriptiranje na strani servera); i tehnologiju baze podataka, koja pomaže da web stranica radi glatko i efikasno. **Veliki web projekti često dijele ove zadatke među više web programera.**

Jedna vrsta programera može se fokusirati na postavljanje pozadinskog dijela stranice (back-end programer), dok se druga može fokusirati na stranu klijenta kako bi dodala stil i funkcionalnost samoj web stranici (front-end programer). Posao je obično vrlo fokusiran na projekte i uključuje suradnju s timom ljudi koji pomažu u koordinaciji potreba klijenta s krajnjim proizvodom.

KLJUČNE VJEŠTINE

- poznavanje rada na računaru
- poznavanje programskih jezika
- vještine matematike
- kreativnost
- pažnja na detalje
- komunikacijske vještine
- odlične vještine rješavanja problema
- logičan pristup radu

Šta rade WEB programeri?

- koriste HTML, CSS, JavaScript, PHP i druge relevantne programske jezike za kodiranje web dizajna
- kreiraju i testiraju aplikacije za web stranice
- sarađuju sa timom
- rade sa grafičkim i drugim dizajnerima
- rješavaju probleme na web stranici
- održavaju i ažuriraju web stranice
- prate promet web stranice
- prate sve trendove u vezi sa web stranicama

KAKO POSTATI WEB PROGRAMER?

EDUKACIJA/OBUKA

potrebno je proći niz treninga i kurseva iz oblasti web programiranja i naučiti programske jezike (HTML 5 CSS 3 + BOOTSTRAP, JAVASCRIPT, PHP MYSQL, PYTHON)

OBAVEZNO POZNAVANJE ENGLESKOG JEZIKA

RADNO ISKUSTVO

Steknite radno iskustvo u oblasti programiranja web stranica i kontinuirano razvijajte svoje vještine

BODOVNA KARTICA	6,4
Plata	6,8
Tržište	6
Budući rast	8
Stres	8
Zivotni balans	10

TRGOVINA

Radnik u E-commerce trgovini

“Profesionalci na prvim linijama e-trgovine” postali su najbrže rastući poslovi u LinkedIn-analizi rasta potražnje i sirovog broja dostupnih radnih mjesta. Uloge e-trgovine u prvoj liniji poslovanja porasle su 73% u odnosu na isti period prethodne godine, što je najveći zabilježeni rast u odnosu na prošlu godinu. Trenutno je otvoreno više od 400.000 radnih mjesta.

E-commerce se odnosi na komercijalne transakcije koje se sprovode na mreži. U suštini, kad god kupujete ili prodajete nešto na mreži, vi učestvujete u e-trgovini. U većini slučajeva, ova vrsta stručnjaka će biti odgovorna za planiranje i izvođenje inicijativa e-trgovine za organizaciju ili unutar agencije.

Stručnjaci za marketing e-trgovine obično su odgovorni za upravljanje razvojem i održavanjem online prodavnica i također imaju zadatak da osmisle nove marketinške strategije na osnovu pregleda poslovne analitike. Stručnjak za e-trgovinu je stručnjak za strategije internetske prodaje i različite platforme koje se koriste za obavljanje digitalne prodaje ili konverzije na web stranici. Oni izvode oglasne kampanje na pretraživačima i drugim web stranicama, istražuju i implementiraju najnovije strategije digitalnog marketinga koristeći društvene medije.

Postoje tri glavne vrste e-trgovine: biznis-biznis (web stranice poput Shopify), biznis-potrošač (web stranice kao što je Amazon) i potrošač-potrošač (web stranice kao što je eBay).

Uz sve teške poslovne vještine, rana karijera u e-trgovini može poboljšati vaše „soft skills“. E-trgovina potiče duboko uvažavanje vrijednosti iskustva robne marke i korisničkog iskustva., čini vas boljim pripovjedačem. Prisiljava vas na pogled na svijet usmjeren na kupca.

BODOVNA KARTICA	4.5
Plata	4.7
Tržište	6
Budući rast	8
Stres	4
Životni balans	6

KAKO POSTATI RADNIK U E-COMMERC TRGOVINI?

STEKNITE DIPLOMU

Većina poslodavaca zahtijeva od menadžera e-trgovine da imaju barem diplomu iz biznisa, marketinga, informacionih tehnologija, komunikacija ili srodne oblasti.

EDUKACIJE, CERTIFIKATI I KONTINUIRANO USAVRŠAVANJE iz ove oblasti

Šta rade radnici u e-commerce trgovini?

- razvoj, praćenje, pisanje i ažuriranje sadržaja proizvoda koji se nalaze na portalima e-trgovine
- razvijanje stručnosti o predmetu u dodijeljenim kategorijama proizvoda
- njegovanje standarda, sistema i najboljih praksi za kreiranje sadržaja, distribuciju, održavanje i liste novih proizvoda
- rad s upravljanjem proizvodima, prodajom, grafikom i drugim relevantnim odjelima za pružanje ažuriranog sadržaja za dodijeljene račune koji će se dijeliti na platformama e-trgovine
- posjedovanje sveobuhvatnog razumijevanja najboljih SEO praksi specifičnih za račune, politike cijena, medijske imovine, inventara ili prednarudžbi
- sposobnost obavljanja više zadataka, određivanja prioriteta i uspješnog ispunjavanja nekoliko rokova istovremeno uz zadržavanje pažnje na detalje
- posjeduju snažno znanje o prostoru e-trgovine uključujući konkurentske i marketinške strategije, razvoj proizvoda, istraživanje potrošača i trendove u industriji
- koriste proračunske tablice ili Excel, uz web analitiku kako bi ostali organizirani i pratili promjene u prodaji proizvoda i identificirali mogućnosti za poboljšanje

KLJUČNE VJEŠTINE

- iskustvo u održavanju web stranica
- iskustvo sa SEO-om
- vještine i znanje o Shopify, Amazon i eBay platformama
- jake vještine pisanja i uređivanja
- iskustvo korištenja Google Analyticsa
- poznavanje CSS medijskih upita
- proaktivna priroda, samouvjerena s velikom pažnjom na detalje
- sposobnost samostalnog i timskog rada

TEHNOLOGIJE

Profesionalac u digitalnom marketingu

Pandemija COVID-19 zaustavila je globalni ekonomski poredak, ali je uspjela ubrzati operacije digitalnog marketinga. Zapravo, tokom pandemije, mnoga preduzeća uspjela su preći na rad na daljinu i shvatila značaj digitalnog marketinga.

Za mnoge poduzetnike i mala poduzeća digitalni marketing je postao prilika da steknu konkurentsku prednost na tržištu.

Digitalni marketing je karijera koja kombinuje tradicionalni marketing, web dizajn, SEO, marketing na društvenim mrežama, pisanje sadržaja i još mnogo toga, tako da su osobine potrebne za uspjeh mnoge i različite.

Specijalista za digitalni marketing je profesionalac s raznolikim skupom vještina, odgovoran za online promociju web stranice (biznisa ili proizvoda), koristeći sve dostupne digitalne marketinške kanale, nadgledanje sadržaja marketing kampanja te korištenje društvenih mreža (za promet, svijest i prodaju)

Ovisno o vašim interesima i vještinama, mogućnosti digitalnog marketinga možete pronaći u reklamnim i marketinškim agencijama, velikim kompanijama koje imaju vlastiti web ili marketinški odjel i manjim firmama kojima je potrebna tehnička podrška koja može „uraditi sve“.

BODOVNA KARTICA		6.8
Plata		9.2
Tržište		6
Budući rast		8
Stres		4
Zivotni balans		6

KLJUČNE VJEŠTINE

- vještine analize podataka
- kreiranje sadržaja
- SEO & SEM
- CRM
- komunikacijske vještine društveni mediji
- osnovne vještine dizajna

Šta rade profesionalci u digitalnom marketingu?

- dizajniraju, implementiraju i prate SEO kampanje
- analiziraju i optimiziraju kampanje
- nadgledaju sadržaj marketing kampanja
- koriste društvene mreže (za promet, svijest i prodaju)
- upravljaju ostalim članovima tima za digitalni marketing
- koordiniraju aktivnostima svih digitalnih kampanja
- postavljaju ciljeve i analiziraju učinak svih kanala digitalnog marketinga

KAKO POSTATI Profesionalac u digitalnom marketingu?

Postoje dva načina da se uključite u digitalno oglašavanje:

- Budite već **PROFESIONALAC U MARKETINGU** ili oglašavanju i naučite vještine potrebne za promoviranje vaših klijenata ili poslovanja putem digitalnih medija
- Steknite diplomu iz oblasti računarstva i digitalnoj promociji

Također, morat ćete završiti neku obuku, trening ili online kurs iz oblasti digitalnog marketing i dobiti certifikat.

TEHNOLOGIJE

Kreator digitalnog sadržaja

Gdje god pogledate, postoji sadržaj koji je kreirao neko ko je vjerovatno plaćen da ga kreira. Ta kopija na poledini vaše kutije sa žitaricama, neželjena pošta koju ste bacili neotvorenu, slogan na vašoj majici, isječci jutarnjih vijesti, video koji ste gledali na Instagramu, tekst koji trenutno čitate? Sve je to sadržaj.

Kreatori sadržaja proizvode zabavni ili edukativni materijal i odgovorni su za doprinos informacija svim medijima. Oni stvaraju digitalne medije i offline sadržaj koji zadovoljava interese ciljne skupine. U današnjem kontekstu, mnoge korporacije zapošljavaju ili angažuju kreatore sadržaja da angažuju nove i postojeće kupce u ime brenda.

Različiti zadaci kreatora sadržaja uključuju pisanje članaka za web stranice kompanije, e-knjige, video zapise i objave na društvenim mrežama. On/ona bi također trebao biti vješt u promovisanju sadržaja na društvenim mrežama. Da biste bili uspješan kreator sadržaja, potrebno je biti upoznat s digitalnim izdavaštvom i generiranjem prometa i potencijalnih klijenata za nova preduzeća. Kao kreator sadržaja, neko bi trebao imati sposobnost da spoji smjernice sadržaja svog poslodavca/klijenta s kreativnošću. Imati jedinstven glas i ličnost je važna i prepoznatljiva prednost.

Kao kreator sadržaja, potrebno je imati osjećaj radoznalosti da prepozna probleme vrijedne rješavanja. Uvidi koji potiču iz ove inherentne radoznalosti čine odličan sadržaj.

KLJUČNE VJEŠTINE

- komunikativnost
- poznavanje SEO-a
- vještine grafičkog dizajna
- posjedovanje istraživačkih vještina
- posjedovanje vještine pisanja i uređivanja
- dobra organizovanost
- kreativnost

Šta rade kreatori digitalnog sadržaja?

- pišu, uređuju, bloguju i ažuriranje sadržaja za sve, od brošura, marketinških i promotivnih materijala do e-pošte, web stranica, blogova i još mnogo toga
- koriste najbolje SEO prakse za digitalni sadržaj kako bi pretraživači poput Googlea mogli pronaći vaš sadržaj
- kreiraju postove na društvenim mrežama i upravljaju društvenim naložima, uključujući odgovaranje na komentare i pitanja korisnika
- rade s različitim odjelima kompanije i dijele ideje o sadržaju kako bi se pomoglo njihovim sadržajnim potrebama
- nadgledaju metrike web stranice i društvenih medija.

KAKO POSTATI KREATOR DIGITALNOG SADRŽAJA?

OBRAZUJTE se iz oblasti marketinga, javnih odnosa ili novinarstva

PRONAĐITE odgovarajuću nišu na kojoj ćete poslovati i edukujte se na tom polju

Stvarajte nova iskustva i nove izazove

BODOVNA KARTICA	5.8
Plata	6.7
Tržište	6
Budući rast	8
Stres	6
Životni balans	6

TEHNOLOGIJE

Profesionalac za korisničko iskustvo

"Nijedan proizvod nije ostrvo. Proizvod je više od proizvoda. To je kohezivni, integrisani skup iskustava. Razmislite o svim fazama proizvoda ili usluge – od početnih namjera preko konačnih razmišljanja, od prve upotrebe do pomoći, servisa i održavanja. Neka svi zajedno rade bez problema."

— Don Norman, izumitelj pojma "Korisničko iskustvo"

KAKO POSTATI UX profesionalac?

- naučite osnove UX dizajna
- naučite ključne alate za dizajn
- radite na vlastitim projektima kako biste razvili svoje vještine UX dizajna
- razvijte portfolio kako biste prikazali svoj rad na UX dizajnu

Dizajn korisničkog iskustva postupak je podrške ponašanju korisnika kroz upotrebljivost, korisnost i poželjnost koji se pruža u interakciji s proizvodom. Korisničko iskustvo interaktivnih proizvoda, web stranica ili aplikacija se danas mjeri i opisuje nizom metoda – upitnicima, fokus grupama, testiranjem iskoristivosti (usability testing) i drugim metodama.

Dizajn korisničkog iskustva (UX) usmjeren je na postizanje pozitivnog i funkcionalnog korisničkog iskustva, pri čemu se oslanja na provjerene metode testiranja i istraživanja korisnika i samog digitalnog rješenja. Glavni je fokus UX-a interakcija stvarnih korisnika prilikom interakcije s digitalnim ili fizičkim proizvodom, poput web stranice ili aparata za kafu. Dizajneri korisničkog iskustva (UX) odgovorni su za stvaranje optimalnog iskustva za korisnika.

Opis posla dizajnera UX -a može se razlikovati od kompanije do kompanije, a ponekad čak i od projekta do projekta u istoj kompaniji. One stranice koje korisničko iskustvo baziraju na rigoroznom testiranju mogu ostvariti 2 do 3 puta veće konverzije od prosjeka industrije. Iako se na prvi pogled na neke od stanica za rezervaciju smještaja nikad ne bi reklo, na njima zna raditi i više od 250 dizajnera.

Općenito, UX dizajneri provode korisnička istraživanja, dizajniraju, pišu UX kopiju, potvrđuju/testiraju s korisnikom i prodaju/predstavljaju dizajnersko rješenje za poslovanje. Uloga UX dizajnera je da bude glas korisnika i zagovara potrebe korisnika dok balansira poslovne ciljeve.

Šta rade profesionalci za korisničko iskustvo?

- provođenje istraživanja korisnika
- kreiranje korisničkih interfejsa
- određivanje informacijske arhitekture digitalnog proizvoda
- dizajniranje korisničkih tokova i žičanih okvira
- kreiranje prototipa
- sprovođenje testiranja korisnika

KLJUČNE VJEŠTINE

- kodiranje i tehničke vještine
- vještine pregovaranja
- vještine pripovjedanja i prezentacije
- sposobnost čuti i prihvatiti povratne informacije
- upravljanje projektima, timom i dionicima
- empatija
- saradnja
- komunikacija

BODOVNA KARTICA		4.3
Plata		5.7
Tržište		6
Budući rast		2
Stres		6
Životni balans		6

TEHNOLOGIJE

Tehničar za vještačku inteligenciju

Vještačka inteligencija (AI) obećava da će isporučiti neke od najznačajnijih i razornih inovacija ovog vijeka. Samovozeći automobili, robotski asistenti i automatizirana dijagnoza bolesti su sve proizvodi nove AI revolucije koja će preoblikovati način na koji živimo i radimo. A s obzirom da se potražnja za talentovanim inženjerima više nego udvostručila u posljednjih nekoliko godina, postoje neograničene mogućnosti za profesionalce koji žele raditi na vrhuncu istraživanja i razvoja AI. Svjetski ekonomski forum predviđa da bi umjetna inteligencija mogla dovesti do neto povećanja od 58 miliona radnih mjesta u svijetu.

Vještačka inteligencija (AI) je nauka koja stoji iza sistema koji se mogu programirati za klasifikaciju, predviđanje i preporučivanje. Preduzeća sada koriste AI više nego ikad prije. Vještačka inteligencija se širi po industrijama na nivou preduzeća. Od banaka koje obučavaju vještačku inteligenciju kako bi osnažile svoju digitalnu tehnologiju radne snage, telekomunikacijskim kompanijama koje postavljaju pametne chat roboti za transformaciju korisničke službe; globalno usvajanje autonomni automobili, do dalekih svemirskih istraživanja -slučajevi upotrebe vještačke inteligencije obuhvaćaju širok spektar.

Stručnjak za vještačku inteligenciju (AI) primjenjuje svoje vještine u inženjeringu i računarstvu za stvaranje mašina i softverskih programa koji mogu sami razmišljati.

Postoje četiri vrste vještačke inteligencije: reaktivne mašine, ograničeno pamćenje, teorija uma i samosvijest.

Umjetna inteligencija, AI, već je poprimila važnu ulogu sistema podrške u mnogim područjima ljudskih djelatnosti, ali to je tek početak njenih mogućnosti. Očekuje se da će u bliskoj budućnosti AI postati osnova novih poslovnih modela, rješenja i inovacija – od zdravstvenih aplikacija za samostalne dijagnoze, pametnih energetskih mreža, potpomognutog života za starije osobe, održive proizvodnje hrane do automobila koji ne ovisi o čovjeku.

Potražnja za AI stručnjacima izrazito je visoka, upravo zato što će oni predstavljati bitan faktor u opstanku i funkcioniranju mnogih poslovanja, a vrlo je mali broj ljudi specijaliziranih za ovo područje.

Šta rade tehničari za vještačku inteligenciju?

- pretvaraju modele mašinskog učenja u interfejs aplikacijskih programa (API) tako da ih druge aplikacije mogu koristiti
- izgrađuju AI modele od nule i pomažu različitim komponentama organizacije (kao što su menadžeri proizvoda i sudionici) da shvate koje rezultate dobijaju od modela
- grade infrastrukturu za unos podataka i transformaciju podataka
- automatiziraju infrastrukturu koju koristi tim za nauku o podacima
- vrše statističku analizu i prilagođavaju rezultate tako da organizacija može donositi odluke sa boljim informacijama
- postavljaju i upravljaju razvojem AI i infrastrukturom proizvoda
- dobar su timski igrač, jer je koordinacija sa drugima neophodna

BODOVNA KARTICA 4.3

Plata	5.7
Tržište	6
Budući rast	2
Stres	6
Zivotni balans	6

KAKO POSTATI TEHNIČAR ZA VJEŠTAČKU INTELIGENCIJU?

STEKRITE DIPLOMU BACHELORA/MAGISTRA iz oblasti informatike, računarstva, statistike, nauke o podacima..

USAVRŠITE SVOJE TEHNIČKE VJEŠTINE morate biti dobri u tehnikama i praksi programiranja i razvoja softvera

POTRAŽITI određene specijalizirane industrijske preporučene CERTIFIKATE za Machine i Deep Learning ili nauku o podacima

KLJUČNE VJEŠTINE

- vještine programiranja
- linearna algebra, vjerovatnoća i statistika
- Spark i Big Data Technologies
- algoritmi i okviri
- vještine komunikacije i rješavanja problema

TEHNOLOGIJE

Solarni fotonaponski instalater

Potražnja za solarnom energijom je veća nego ikada prije i ona i dalje raste. Sa većom potražnjom za solarnom energijom, postoji i veća potražnja za obučanim tehničarima za ugradnju ovih sistema.

Instalater solarnih fotonaponskih uređaja je neko ko instalira solarne panele za stambenu i komercijalnu upotrebu. Postoji mnogo različitih upotreba solarnih panela, kao što su napajanje za rasvjetu i toplu vodu.

Solarni instalater će morati da razmotri kako će pojedinačni paneli biti integrisani u krov kuće ili druge zgrade. Također će morati planirati kako će se cijeli sistem uklopiti u električne potrebe zgrade.

Svaka zgrada na kojoj solarni tehničar radi vjerovatno će biti drugačija. To je zato što su krovovi pod različitim uglovima i okrenuti u različitim smjerovima – tako da imaju manje ili više pristupa sunčevoj svjetlosti.

Kao solarni tehničar, možete dizajnirati i instalirati ove projekte od početka do kraja. Također možete raditi na popravljanju pokvarenih solarnih sistema ili održavanju po potrebi. Ljudi postaju sve svjesniji troškova svoje potrošnje energije. Zbog toga, sve više i više ljudi želi instalirati neki oblik solarne energije u svoje domove.

Jedan od najčešćih primjera za to je masovno povećanje potražnje za solarnim sistemima tople vode. Solarna topla voda je zapravo pokretala put za mnoge druge vrste solarnih instalacija, kao što su solarni paneli koji obezbjeđuju struju u kući.

Važnost ovoga je što je primoralo trgovce na malo da počnu da nude mnogo više solarnih proizvoda tržištu. Sa više solarnih proizvoda na tržištu, postoji mnogo veća potražnja za solarnim instalaterima.

Šta radi Solarni fotonaponski instalater?

- montira i ugrađuje solarne panele na krovove i druge objekte
- konfigurira fotonaponske sisteme na osnovu uslova lokacije i potreba i očekivanja kupaca; povezuje panele na električnu mrežu
- pridržava se građevinskih standarda i kodeksa prilikom ugradnje panela i potpornih konstrukcija
- provjerava električne instalacije i ožičenje
- ispituje radne napone; kalibrira kako bi se osiguralo da su sistemi unutar prihvatljivih granica snage.
- osigurava da je oprema zaštićena od vremenskih prilika
- obavlja rutinsko održavanje fotonaponskih sistema
- obavlja i druge srodne dužnosti prema zadatku

KLJUČNE VJEŠTINE

- opsežno poznavanje PV opreme i instalacija
- opsežno poznavanje električnih instalacija i opreme
- odlične analitičke sposobnosti i sposobnosti rješavanja problema
- sposobnost za rad na velikim visinama
- fizička spremnost
- sposobnost čitanja građevinskih planova
- sposobnost čitanja priručnika za opremu
- mogućnost korištenja ručnih i električnih alata za ugradnju PV panela

Kako postati Solarni fotonaponski instalater?

Potrebna DIPLOMA srednje škole ili ekvivalent.
Poželjna stručna ili tehnička ŠKOLA.
Poželjno prethodno povezano ISKUSTVO I CERTIFIKAT

BODOVNA KARTICA	5.4
Plata	5.3
Tržište	4
Budući rast	2
Stres	8
Životni balans	6

PROIZVODNJA

Radnik na mašinama za metal i plastiku

Razmotrite dijelove tostera, kao što je metalno ili plastično kućište ili poluga koja spušta tost. Ove dijelove, kao i mnoge druge proizvode od metala i plastike, proizvode operateri mašina za obradu metala i plastike. Ustvari, operateri alatnih mašina u industriji obrade metala i plastike igraju glavnu ulogu u proizvodnji većine potrošačkih proizvoda na koje se svakodnevno oslanjamo.

Općenito, ovi radnici se mogu podijeliti u dvije grupe – one koji postavljaju mašine za rad i one koji održavaju mašine tokom proizvodnje. Radnici na postavljanju pripremaju mašine prije proizvodnje i mogu podešavati mašine tokom rada. Operateri i ponuđači, s druge strane, prvenstveno prate mašineriju tokom rada, ponekad utovaraju ili istovaraju mašinu ili vrše manja podešavanja na komandama. Mnogi radnici postavljaju i rukuju opremom. Budući da proces postavljanja zahtijeva razumijevanje cjelokupnog proizvodnog procesa, postavljajući obično imaju više obuke i više su vješti od onih koji jednostavno upravljaju ili održavaju mašine. Međutim, kako nova automatizacija pojednostavljuje proces postavljanja, manje kvalificirani radnici također su sve više u mogućnosti da podese mašine za rad.

Šta rade radnici na mašinama za metal i plastiku?

- podešavaju i prilagođavaju mašine prema nacrtima
- prate status mašina kako bi osigurali pravilno funkcionisanje
- ubacuju materijal u mašine, bilo ručno ili koristeći opremu za rukovanje materijalom
- upravljaju opremom za oblikovanje, kao što su mašine za livenje ili izradu jezgra od metala ili plastike
- upravljaju mašinama za obradu metala, kao što su strugovi ili mlinovi
- podešavaju mašine za temperaturu, vrijeme ciklusa i brzinu pomaka
- skupljaju gotove proizvode i unose ih u bazu podataka
- mjere, testiraju i pregledaju gotove dijelove prema nacrtima

BODOVNA KARTICA	
	5.0
Plata	5.6
Tržište	6
Budući rast	4
Stres	4
Životni balans	6

KAKO POSTATI RADNIK NA MAŠINAMA ZA METAL I PLASTIKU?

OBRAZOVANJE

završite srednju školu iz ove oblasti

EDUKACIJA/OBUKA

potrebno je proći minimalni nivo obuke za rad na mašinama nakon završene srednje škole

RADNO ISKUSTVO

Pripravnici rukovaoca mašinama obično počinju posmatranjem i pomaganjem iskusnim radnicima na poslu a zatim prelaze na teže zadatke operatera

NAPREDOVANJE

Zbog rasprostranjenosti kompjuterizovanih mašina u proizvodnji, obuka o kompjuterski podržanom dizajnu (CAD), kompjuterski potpomognutoj proizvodnji (CAM) i CNC opremi može biti od pomoći.

KLJUČNE VJEŠTINE

- kompjuterske vještine
- mehaničke vještine
- fizička izdržljivost
- fizička snaga

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Pomoćnik za ličnu njegu

Izgledi za posao pomoćnika za ličnu njegu su među najpovoljnijim od svih zanimanja. Kako bejbi bumer populacija stari i razvija zdravstvene probleme ili probleme u kretanju, znatno će više ljudi trebati pomoć koju pružaju pomoćnici. Očekuje se da će potražnja za ličnom kućnom njegom nadmašiti potražnju za uslugama njege u staračkim domovima ili ustanovama za pomoć pri stanovanju.

Pomoćnici za ličnu njegu pomažu osobama sa hroničnim bolestima, fizičkim nedostacima i mentalnim oboljenjima tako što im pomažu da pripreme obroke, da se ujutro oblače i obavljaju svoje svakodnevne zadatke. Bez pomoći pomoćnika za ličnu njegu, mnogi od ovih često starijih ljudi ne bi bili u stanju da završe osnovne životne zadatke.

Saosećanje je uslov za sve zainteresovane za ovaj posao sa drugima. Pomoćnici za ličnu njegu rade u različitim okruženjima, uključujući domove pacijenata, male stambene objekte, grupne domove i velike zajednice njege. Za razliku od kućnih zdravstvenih radnika, pomoćnici za ličnu njegu NE obavljaju medicinske zadatke.

Šta rade pomoćnici za ličnu njegu?

- pomažu klijentima u njihovim svakodnevnim ličnim zadacima, kao što su kupanje ili oblačenje
- obavljaju kućne poslove, kao što su pranje veša, pranje sudova i usisavanje
- pomažu oko organizacije rasporeda klijenta i planiraju sastanke
- organizuju prevoz do ljekarskih ordinacija ili drugih izlazaka
- kupuju namirnice i pripremaju obroke u skladu sa specifikacijama ishrane klijenta
- pomažu u održavanju društvenog života klijenta

BODOVNA KARTICA		6.8
Plata	4	
Tržište	6	
Budući rast	10	
Stres	4	
Zivotni balans	4	

KAKO POSTATI POMOĆNIK ZA LIČNU NJEGU?

OBRAZOVANJE, završite srednju školu ili program formalnog obrazovanja

EDUKACIJA/OBUKA/CERTIFIKACIJA, potrebno je proći minimalni nivo obuke i dobiti certifikat iz ove oblasti.

TRENING naučite osnovne sigurnosne tehnike, uključujući kako reagovati u hitnim slučajevima. Osim toga, klijenti imaju svoje preferencije, a pomoćnicima će možda trebati vrijeme da se osposobe za rad sa njima.

KLJUČNE VJEŠTINE

- orijentisanost na detalje
- emocionalne vještine
- integritet, pouzdanost i povjerenje
- interpersonalne vještine
- fizička izdržljivost